

ÎNCHEIERE

20 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă

Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Oleg Sternioală

examinând cererea de revizuire depusă de Natalia Bantaș, împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „PAMELA” împotriva Primăriei municipiului Chișinău cu privire la contestarea actelor administrative,

c o n s t a t ă

La 08 mai 2009 Societatea pe Acțiuni „PAMELA” (în continuare SA „PAMELA”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei municipiului Chișinău cu privire la contestarea actelor administrative.

În motivarea acțiunii reclamanta a menționat că, la 16 decembrie 2008 a depus o cerere la Direcția autorizare și disciplină în construcție a Primăriei mun. Chișinău pentru obținerea autorizației de construcție pentru construcția unei anexe existente la blocul nr. 56 din str. Mihai Eminescu în limitele planimetrice ale anexei existente, reconstrucția încăperilor amplasate în subsol și organizarea unei intrări separate din stradă.

Relevă că, la cererea depusă a anexat toate copiile documentației tehnice, avizele necesare prevăzute în certificatul de urbanism nr. 679/08 din 01 iulie 2008, inclusiv și acordul gestionarului blocului locativ, însă Direcția autorizare și disciplină în construcție a Primăriei mun. Chișinău a refuzat eliberarea autorizației de construire pe motivul că nu a fost prezentat acordul vecinilor.

Consideră refuzul pârâtului ca fiind ilegal, deoarece construcția anexei va fi efectuată în limitele planimetrice a anexei existente, care este proprietatea SA „PAMELA”, anexa existentă este alipită la peretele încăperilor, care de asemenea sânt proprietate a SA „PAMELA”, organizarea unei intrări separate din stradă la fel se va amplasa conform proiectului lângă peretele încăperilor ce sânt proprietatea SA „PAMELA”. La fel, a anexat Raportul de expertiză tehnică în construcții, proiectul de construcție, care este elaborat în corespundere cu normele tehnice și sanitare valabile pe teritoriul Republicii Moldova, cu atât mai mult că organizarea lucrărilor de construcție nu vor împiedica vecinul de la etajul 2, Iurie Pîrău, în folosirea bunului său.

Solicită obligarea Direcției autorizare și disciplină în construcții a Primăriei mun. Chișinău de a elibera autorizația de construcție pentru SA „PAMELA”.

Prin cererea de modificare a cerințelor din 12 noiembrie 2009 solicită obligarea

Direcției autorizare și disciplină în construcții a Primăriei mun. Chișinău de a elibera autorizația de construcție pentru SA „PAMELA” fără acordul vecinului Iurie Pîrau (f.d. 44).

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 19 noiembrie 2009 (f.d. 69-72) s-a respins ca neîntemeiată acțiunea.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010 (f.d. 121-126) s-a admis recursul declarat de SA „PAMELA”, s-a casat hotărârea Curții de Apel Chișinău din 19 noiembrie 2009 și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a admis acțiunea, s-a recunoscut ilegal refuzul Primăriei municipiului Chișinău nr. 694 din 16 decembrie 2008 de a elibera SA „PAMELA” autorizație de construire la anexa blocului locativ din strada Mihai Eminescu, 56, municipiul Chișinău, și s-a obligat Primăria municipiului Chișinău să elibereze SA „PAMELA” autorizație de construire fără acordul vecinului Iurie Pîrau la anexa blocului locativ din strada Mihai Eminescu, 56, municipiul Chișinău.

În susținerea soluției sale, instanța de recurs a reținut că, în speță, Primăria mun. Chișinău, cât și intervenientul Iurie Pîrau nu au făcut dovada vătămării evidente a dreptului de proprietate a vecinului Iurie Pîrau, prin emiterea actului solicitat de către recurent. Astfel, emiterea autorizației de construire, solicitată de SA „PAMELA” nu afectează interesele vecinului Iurie Pîrau, proprietar al apartamentului nr. 29 situat la etajul 2 al blocului locativ nr. 56 din str. M. Eminescu, mun. Chișinău.

În această ordine de idei, refuzul Primăriei mun. Chișinău de a elibera SA „PAMELA” autorizație de construcție fără acordul vecinului Iurie Pîrau la anexa blocului locativ nr. 56 de pe str. M. Eminescu din mun. Chișinău, ce-i aparține cu drept de proprietate, a lezat recurentului un drept prevăzut de lege.

La 05 iulie 2017, Natalia Bantaș a depus cerere de revizuire împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010, solicitând admiterea cererii, casarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010 și hotărârii Curții de Apel Chișinău din 19 noiembrie 2009, recunoașterea Nataliei Bantaș în calitate de intervenient principal și restituirea cauzei spre rejudecare (f.d. 129-130 recto-verso).

În motivarea cererii de revizuire a invocat art. 449 lit. c) din Codul de procedură civilă și a menționat că, despre existența deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010 a aflat la 17 februarie 2017.

La caz, menționează că, în virtutea serviciului, s-a aflat în deplasări de lungă durată peste hotarele Republicii Moldova. Astfel, în prima decadă a lunii octombrie 2011 a revenit acasă și a depistat că SA „PAMELA” a reconstruit o anexă, care parțial este amplasată pe perimetrul peretelui apartamentului său.

Relevă că, s-a adresat Primăriei municipiului Chișinău cu cerere prin care a solicitat furnizarea informației și a copiilor actelor SA „PAMELA” privind construcția în cauză. Așa, având în vedere că, în baza autorizației de construcție nr. 280 din 11 iunie 2010, la 05 martie 2013, SA „PAMELA” i s-a eliberat certificatul de urbanism pentru proiectare, iar la 01 august 2013 autorizația de construcție nr. 318, invocă faptul că, a contestat în instanța de judecată autorizația de construcție nr. 280 din 11 iunie 2010 eliberată SA „PAMELA”, iar în prezent litigiul se află în examinare în ordine de apel. Astfel, de actele menționate supra a luat cunoștință la 19 octombrie 2015.

Consideră revizuentul că, pentru obținerea certificatului de urbanism și a autorizației de construcție, SA „PAMELA” urma să primească acordul său ca

proprietar al apartamentului nr. 26, ale cărui interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatării obiectului construit.

Prin referința din 04 septembrie 2017, reprezentantul intimatului Societatea pe Acțiuni „PAMELA”, avocatul Doina Crețu solicită respingerea cererii de revizuire depusă de Natalia Bantaș, ca fiind tardivă, și compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2500 de lei (f.d. 146-147).

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, cererea de revizuire este inadmisibilă din următoarele motive.

Colegiul menționează că, art. 449 din Codul de procedură civilă prevede expres și exhaustiv temeiurile pentru declararea cererii de revizuire.

Conform art. 449 lit. c) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care instanța a emis o hotărâre cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost implicate în proces.

În conformitate cu art. 451 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art.447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 și anexând-se probele ce le confirmă.

La caz, este de menționat faptul că, revizuirea ca cale de atac de retractare face posibilă redeschiderea procedurilor judiciare asupra unei cauze civile care a fost soluționată printr-un act judecătoresc irevocabil, doar dacă sunt îndeplinite condițiile expres prevăzute de lege.

În caz contrar, retractarea neîntemeiată a unei hotărâri judecătorești irevocabile, produce efecte grave pentru părți, întrucât se încalcă principiul securității raporturilor juridice, or unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul statalității raporturilor judiciare, care cu alte cuvinte presupune că soluția definitivă a oricărui litigiu nu trebuie rediscutată fără motive legale. Deci, revizuirea poate fi admisă numai în cazuri strict determinate.

Distinct celor menționate, repunerea în discuție a unei hotărâri în lipsa unor astfel de circumstanțe ar pune în pericol securitatea raporturilor juridice, care este unul dintre elementele dreptului la un proces echitabil. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, jurisprudențial, a stabilit că dreptul la un proces echitabil se opune exercitării unei căi de atac extraordinare neîntemeiate contra unei hotărâri judecătorești irevocabile.

În speță, din textul cererii de revizuire se constată că, revizuentul solicită revizuirea deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2017, invocând că instanța a emis o hotărâre cu privire la drepturile sale, neimplicând-o în proces.

Colegiul relevă că, obiectul prezentului litigiu îl constituie actele administrative emise de Primăria municipiului Chișinău ce vizează autorizarea efectuării lucrărilor de proiectare, de construcție și de recepție finală a bunului imobil.

La caz, instanța de recurs apreciază critic alegațiile revizuentului Natalia Bantaș precum că, despre decizia Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2017 a aflat la sfârșitul lunii mai 2017. Or, prin răspunsul Inspecției de Stat în Construcții nr.1007/I-5 din 01 iulie 2011 (f.d. 161) Nataliei Bantaș i s-a adus la cunoștință că, lucrările de construcție de pe str. Mihai Eminescu, 56, mun. Chișinău, au demarat în baza autorizației de construcție nr. 280 din 11 iunie 2010, eliberată de Primăria municipiului

Chișinău conform deciziei Curții Supreme de Justiție nr. 3r-302/10 din 17 februarie 2010. Totodată, i s-a comunicat că, prin respectiva decizie, s-a obligat Primăria municipiului Chișinău să elibereze SA „PAMELA” autorizația de construcție fără acordul vecinului apartamentului de la etajul 2, iar despre acordul Nataliei Bantaș nu s-a menționat.

Subsecvent, Colegiul decelează că, Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, a comunicat Nataliei Bantaș prin răspunsul nr. 17-354pet/07 din 16 martie 2012 (f.d.160) că, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010 s-a recunoscut ca fiind ilegal refuzul Primăriei municipiului Chișinău nr. 694 din 16 decembrie 2008 privind eliberarea autorizației de construire și s-a obligat Primăria municipiului Chișinău să elibereze autorizație privind construcția anexei blocului locativ din str. Mihai Eminescu, 56, mun. Chișinău, fără acordul vecinului Iurie Pîrău.

În această ordine de idei, Colegiul învederează că, potrivit dispozițiilor art. 450 lit. c) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele respective – în cazul prevăzut la art. 449 lit. c).

Astfel, termenul de depunere a cererii de revizuire reprezintă intervalul de timp în cadrul căruia poate fi exercitată calea de atac a revizuirii, fiind este unul legal și imperativ. Totodată, termenul de declarare a cererii de revizuire este și o condiție obligatorie de exercitare și admitere a cererii de revizuire, nerespectarea căruia poate duce la consecințe grave în ceea ce privește periclitarea securității raportului juridic.

Deci, în pofida faptului că, la 01 iulie 2011 revizuentului Natalia Bantaș i s-a adus la cunoștință prin răspunsul Inspecției de Stat în Construcții nr.1007/I-5 din 01 iulie 2011 că, autorizația de construcție nr.280 din 11 iunie 2010 a fost eliberată de Primăria municipiului Chișinău în baza deciziei Curții Supreme de Justiție nr. 3r-302/10 din 17 februarie 2010, obiectul cauzei nu a constituit obligarea Primăriei municipiului Chișinău de a elibera SA „PAMELA” autorizația de construcție fără acordul vecinului Natalia Bantaș, revizuentul Natalia Bantaș nu indică care au fost motivele cu privire la imposibilitatea exercitării căii de atac de retractare în termenul legal.

Prin urmare, se conchide că, revizuentul a exercitat calea de atac nerespectând termenul de declarare a cererii de revizuire și nu a solicitat repunerea în termen a acesteia, circumstanțe care denotă că nu a declarat careva temei legal pentru admiterea cererii de revizuire.

Colegiul menționează că, redeschiderea unui proces civil este condiționată de respectarea exigențelor de exercitare a căii extraordinare de atac prevăzute expres în Codul de procedură civilă, iar scopul urmărit de titular nu trebuie să rezide în reexaminarea cauzei în vederea pronunțării unei noi hotărâri favorabile sie, totodată făcând abstracție la circumstanțele speței evidențiem faptul că, existența a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare a cauzei.

Astfel, Colegiul consideră relevantă jurisprudența CtEDO la examinarea cauzelor, în care Înalta Curte a reiterat că, dreptul la o instanță, garantat de art.6 §1 din Convenție presupune respectarea principiului preeminenței dreptului. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri

irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare a cauzei. O abatere de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară prin circumstanțele unui caracter esențial și imperios (*Josan v. Moldova*, nr. 37431/02, § 25; *Brumărescu v. România*, nr.28342/95, §61; *Ryabykh v. Rusia*, nr.52854/99, §52).

Având în vedere considerațiile relevate, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea de revizuire depusă de Natalia Bantaș ca fiind inadmisibilă.

Cât privește cererea reprezentantului intimatului Societatea pe Acțiuni „PAMELA”, avocatul Doina Crețu, formulată în referința din 04 septembrie 2017, cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică, Colegiul notează că, în sensul art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîntului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Aderent, alineatul (3) al aceluiași articol statuează că, prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

Subsecvent, dispozițiile articolului 90 lit. i) din Codul de procedură civilă prescriu că, cheltuielile de asistență juridică fac parte din cheltuielile de judecare a pricinii.

Din sensul normelor legale precitate rezultă că, obligația de a se pronunța în privința repartizării cheltuielilor de judecată revine nu numai instanței de fond, dar și celei de revizuire, iar în acest sens, partea interesată poate solicita compensarea plății pentru asistenta juridică și în referința la acestea, indicând justificările de rigoare.

Astfel, prin prisma dispozițiilor art.96 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții, care a avut câștig de cauză, cheltuielile de asistență juridică acordată de avocați, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

În acest sens, instanța de recurs subliniază că potrivit jurisprudenței CEDO în cauza *Iatridis împotriva Greciei* (cererea nr. 31107/96, 19 octombrie 2000, §55) Înalta Curte a notat că, reclamantul a încheiat cu avocații săi un acord de consiliere cu privire la onorariile acestora, care ar fi similar cu un acord de comision de urgență. Acestea sunt acorduri prin care clientul unui avocat este de acord să plătească pentru acesta din urmă, ca și cu taxele, un procent din suma pe care instanța o poate acorda. Astfel de acorduri pot demonstra, în cazul în care sunt executorii din punct de vedere legal, că sumele solicitate sunt efectiv plătite de reclamant. Acordurile de această natură, care creează obligații numai între avocat și client, nu poate angaja Curtea, care trebuie să evalueze nivelul costurilor și cheltuielilor care trebuie acordate, referindu-se nu numai la faptul dacă costurile au fost efectiv suportate, ci și la caracterul rezonabil al acestora. Astfel, Curtea își va baza evaluarea pe alte materiale furnizate de solicitant în

susținerea pretențiilor sale, adică numărul de ore lucrate și numărul de avocați impuse de prezenta cauză, precum și tariful perceput de aceștia pentru o oră de lucru.

În hotărîrea *Amihalachioaie împotriva Moldovei (cererea nr. 60115/00, 20 aprilie 2004, §47)*, Curtea a remarcat că în conformitate cu jurisprudența sa, ea urmează să stabilească dacă costurile și cheltuielile au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această privință, Curtea poate să se bazeze pe elemente precum numărul de ore lucrate de avocat și tariful perceput de acesta pentru o oră de lucru.

Cheltuielile de judecată pornesc de la principiul independenței procesuale a fiecărei părți în procesul civil. Totodată, cheltuielile de judecată au caracter de sancțiune procedurală, iar ca fundament răspunderea civilă delictuală și culpa procesuală a părții care a căzut în pretenții. Prin obligarea la plata acestora trebuie să se realizeze acoperirea integrală a prejudiciului cauzat părții care a câștigat procesul.

Deci, pornind de la practica CtEDO, cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime, iar pentru dovada cheltuielilor suportate, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

În speță, Colegiul consideră că partea care a pierdut procesul, și anume Natalia Bantaș, urmează să plătească părții care a avut câștig de cauză, SA „PAMELA”, cheltuielile de asistență juridică de care a beneficiat ultimul în cadrul examinării cererii de revizuire depusă de Natalia Bantaș împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010.

Or, potrivit contractului de asistență juridică nr. 29 din 08 august 2017, încheiat între Cabinetul Avocatului „Doina Crețu”, în persoana avocatului Doina Crețu, și SA „PAMELA” (f.d. 167-168), prima și-a asumat obligația să reprezinte interesele SA „PAMELA” în cadrul examinării cererii de revizuire depusă de Natalia Bantaș împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010.

La fel, Colegiul constată că, potrivit facturii seria WA nr. 2216386 din 08 august 2017 (f.d. 169), SA „PAMELA” a transferat în contul CA „Doina Crețu” suma de 2500 de lei, destinația transferului fiind achitarea serviciilor de asistență juridică prestate în baza contractului de asistență juridică nr. 29 din 08 august 2017.

Aderent, faptul că intimatul SA „PAMELA” a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă de 2500 de lei se confirmă și prin bonul de plată seria XL nr. 851826 din 08 august 2017 (f.d. 170), din conținutul căruia rezultă că, SA „PAMELA” a achitat CA „Doina Crețu” suma de 2500 de lei în contul achitării serviciilor de asistență juridică prestate în baza contractului de asistență juridică nr. 29 din 08 august 2017.

Subsecvent, la 04 septembrie 2017, în baza mandatului avocațial seria MA nr.1013523 din 08 august 2017, eliberat în baza contractului de asistență juridică nr.29 din 08 august 2017, avocatul Doina Crețu a depus în interesele intimatului SA „PAMELA” referință pe marginea cererii de revizuire depusă de Natalia Bantaș împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010, nu alte 16 anexe.

În altă ordine de idei, este remarcabil faptul că, contrar regulilor prestabilite, avocatul Doina Crețu nu a prezentat raportul acțiunilor efectuate, care să conțină lista detaliată a actelor și acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora, cu indicarea tarifului și orarului.

În cumulul circumstanțelor de fapt constatate și expuse supra, prin prisma practicii CtEDO, instanța de recurs conchide că, în cadrul examinării cererii de revizuire depusă de Natalia Bantaș împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010, SA „PAMELA” a beneficiat de asistență juridică prestată de CA „Doina Crețu”, prin întocmirea referinței în prezenta cauză și a suportului probator în susținerea poziției sale, însă cuantumul acestora, în raport cu complexitatea și dificultatea problemelor juridice ridicate în speță este exorbitant și, prin urmare, consideră necesar de a compensa intimatului cheltuielile pentru asistență juridică suportate în cadrul judecării pricinii în ordine de revizuire în mărime de 1000 de lei, ca fiind reală, necesară și rezonabilă în raport cu complexitatea cauzei, dificultatea întrebărilor juridice ridicate în speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei și timpul și muncă depus de avocat, precum și faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă i-a limitat capacitatea de a lucra în alte dosare. Or, potrivit articolului (1¹) din Codul de procedură civilă, dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea participanților la proces.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. a), 94 și 96 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e

Se respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Natalia Bantaș împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2010, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „PAMELA” împotriva Primăriei municipiului Chișinău cu privire la contestarea actelor administrative.

Se admite parțial cererea reprezentantului intimatului Societatea pe Acțiuni „PAMELA”, avocatul Doina Crețu, cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică și se încasează din contul Nataliei Bantaș în beneficiul Societății pe Acțiuni „PAMELA” suma de 1000 de lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată suportate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Oleg Sternioală